СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 129. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 7-го червня 1941. No. 129. Jersey City, N. J., Saturday, June 7, 1941 VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ДАЛЬШІ СТРАЙКИ В ОБОРОННІМ ПРОМИСЛІ

ВАШИНҐТОН. — Конґрес занепокоєний дальшим поширенням страйку в оборонні́м промислі. Тепер застрайкували робітники в одній з найбільших летунських фабрик, „Норт Америкен Авіейшен Ко.", в Інґелвуд, Ка., яка виробляла 20% всіх боєвих американських літаків. В тій фабриці працювало коло 11,000 робітників. Робітники кажуть, що фабрика поламала з ними услівя, зазначені в збірній умові. Вони тепер домагаються 75 центів найнижчої платні для кожного робітника, а також для всіх, що заробляють по 75 центів або більше, по 10% підвишки.

Водночас Джан Луїс голова вуглекопної юнії, загрозив, що коли полудневі вуглекопи не дістануть однакової платні з північними вуглекопами, то він знов виведе цілу вуглекопну юнію, що має пів міліона членів, на страйк. Ріжниця платні полудневих вуглекопів з північними виносить 40 центів денно. Полудневі вуглекопи кажуть, що вони мусять дешевше платити робітникам, бо їх вуголь мусить далі вандрувати з полудня на північ і коштує більше перевіз. Коли зрівнають платні, то їх вуголь стане дорожчий і не буде міг конкурувати з північними копальнями.

Уряд робить також заходи, щоб залагодити страйк 12,000 деревообрібників, які в стейті Каліфорнія вийшли на страйк.

КОМУНІСТИЧНІ УЧИТЕЛІ ВІДМОВЛЯЮТЬСЯ ЗІЗНАВАТИ.

НЮ ЙОРК. — Притиснені до муру дослідним стейтовим комітетом Репа-Кудерта, нюйорські учителі, яким доказано приналежність до комуністичної партії, рішили викрутитись тим, що відмовляються зізнавати і відповідати на запити. Супроти цього згаданий комітет потягне їх до відповідальности за зневагу супроти влади.

Голова того комітету, Кудерт заявив, що вони поводяться начеб пішли на „сидачий страйк". Тих учителів, що поводяться в той спосіб, є дотепер сімох. Деякі з них вже усунені, а деяким грозить усунення.

ПРИҐОТУВАННЯ НА ДАЛЕКУ МЕТУ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт вніс домагання до конґресу, щоб той призначив суму 285 міліонів долярів на викінчення водної лінії через ріку св. Лоренса та на зроблення цеї ріки сплавною. Цього потрібно для національної оборони. Ця робота забере чотири роки. На завваги деяких осіб, що за чотири роки кампанія національного збросння буде покінчена, президент сказав, що ні. Беручи під увагу міжнародні події навіть за чотири роки Америка мусітиме далі зброїтись і бути готовою. Реґуляція ріки св. Лоренса уможливить будування кораблів над берегами центральних озер, бо ці кораблі можна буде перетягнути на повне море. Також дасть багато нової електричної енерґії.

ОБМЕЖЕННЯ ҐАЗОЛІНИ И ОЛИВИ.

ВАШИНҐТОН. — Новоназначений директор заряду нафтовим промислом, Гаролд Ікес, заявив, що вже в короткому часі треба буде в західних стейтах обмежати зуживання нафтових виробів, зокрема ґазоліни й оливи. В першу чергу те обмеження треба буде осягнути апелем до патріотизму громадян, щоб вони здержувались з їздою автами, коли та їзда є так лиш для приємности. Продаж ґазоліни в неділі не буде спинена, бо люди могтимуть купити собі ґазоліну в суботу. Але, колиб це не помогло, то мабуть будуть впроваджувати ступнево контролю, для якої цілі хто уживає авт? Ікес апелював до компаній будови домів, щоби, коли будують нові доми, не вставляли лише оливних печ, але такі, які легко можна перемінити на вуглеві.

ОСПОРЮЮТЬ ЗАКОН КОНФІСКАТИ МАЙНА.

ВАШИНҐТОН. — З ріжних кол слідний опір проти законопроєкту, інспірованого департаментом війни, на основі якого президент дістав би право сконфіскувати всяке приватне майно, потрібне для держави. Секретар війни Стимсон перед журналістами заявив, що він згодивсяб на поправку того законопроєкту в тім дусі, щоб наложено час, два, чи чотири роки, після якого та конфіската тратилаб силу і майно булоб назад повернене першому власникови. Відносно заплати за сконфісковане майно, то секретар Стимсон піддавав думку, щоб власник, який не годиться на ту оцінку майна, яку зробить держава, одержав від держави лиш 75% з наложеної ціни, а справу віддав до суду. По судовім вирішенні він дістав би решту грошей з тим можливим додатком, який присудив би йому суд.

КОРДЕЛ ГОЛ ДАЄ РІШУЧУ ПЕРЕСТОРОГУ ФРАНЦІЇ

Секретар стейту Кордел Гол видав офіційну заяву, в якій у рішучих висказах перестерігає Францію за її співпрацю з Німеччиною. Та співпраця, говорить Гол, йде далі, ніж це було застережено в перших услівях замирення між Німеччиною і Францією. Коли Франція далі ступатиме тим шляхом уступчивости, яким вона виразно йде від кількох останніх тижнів, то вона готова стати повним союзником Німеччини і співпрацювати разом з Німеччиною в цили агресії та поневолювання інших народів, каже Кордел Гол. А така політика є шкідливою для Злучених Держав Америки, каже далі він.

Беручи під увагу тон цеї перестороги в поважних вашингтонських дипльоматичних колах говорять, що готово прийти до розриву дипльоматичних звязків між Францією і Злученими Державами Америки. А вслід за тим прийде до захоплення з боку Злучених Держав і інших американських країв, тих посілостей, які Франція має по боці західньої півкулі. До тих посілостей належать острови на Карибійськім морі, Мартиник і Ґваделюпа, два острови на канадійських водах — Сейнт Пієр і Сейнт Мікелон, а також французька Ґвіяна в Полудневій Америці. Цю пересторогу Кордел Гол видав у звязку зо звітом з розмови між американським амбасадором в Віші, адміралом Лігім з одного боку, а маршалом Петеном і адміралом Дарляном, з другого. Цей звіт не був дуже потішаючий.

ЯПОНІЯ ХОТІЛАБ ЗАКЛЮЧИТИ МИРОВИЙ ПАКТ З АМЕРИКОЮ

У вашингтонських колах говорять, що Японія через свого представника адмірала Кішісабуру Номуру від двох місяців старається добитись з Америкою мирового пакту, в якім обі держави зобовязалисяб взаїмно зо собою не воювати, на взір того пакту, який заключила Японія з Советами. В цьому напрямку кілька разів переговорював адмірал Кішісабуро з секретарем стейту Корделом Голом. Але ці переговори були неофіційні, себто, про них нема жадних протоколів і коли ходить про офіційну політику, то вони не існують. Кашісабура не хоче офіційно зачинати в тій справі переговорів, бо боїться, щоб не зазнав невдачі. Пару днів тому на зборах японської торговельної палати в Ню Йорку Кішісабура заявив, що він переконаний, що між Злученими Державами Америки і Японією таки прийде до замирення і вслід за тим до успокоєння на Тихім океані. В вашингтонських колах кажуть, що дотепер американський уряд відносився холодно до цих японських заходів.

ФРАНЦУЗИ БОМБАРДУЮТЬ БРИТІЙСЬКУ ТЕРИТОРІЮ НІБИ В „ВІДПЛАТУ"

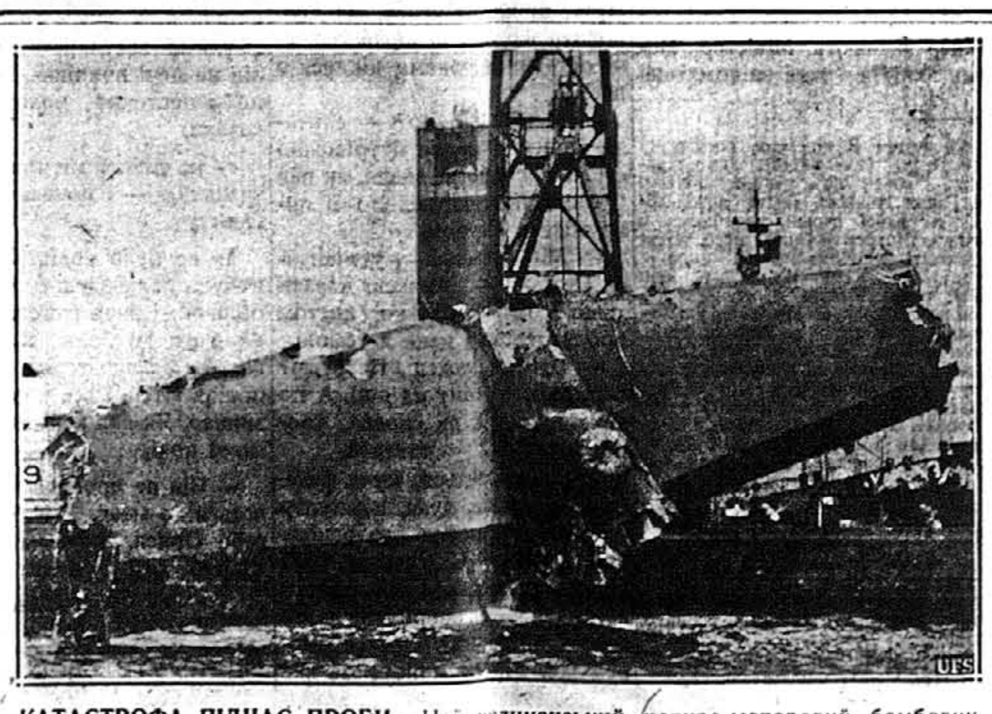
З Анкари, столиці Туреччини, доносять, що французько-британське загострення відносин змагається. Це видно, між іншим, і по тім, що французькі летуни бомбардували британські бази в Транс-Йорданії, кажучи, що це в відплату за бомбардування британцями Бейруту, пристані в Сирії, що є під мандатом Франції. Та по правді так є, що ще ніхто певно не знає, чи це дійсно були французи, що бомбардували місто Амман, столицю Транс-Йорданії. Далі кажеться, що французи відступили німцям летунські бази в Тадмур, Алеппа і Дамаску. Знову французький високий комісар у Сирії, ґен. Анрі Денц, твердить далі, що нема ніякого німецького війська в Сирії, та що поголоски, які передають щось інше, є звичайною брехнею. Також каже, що є вправді німецькі летуни, але це ті, що вертають зо сходу на захід, себто ті, що покинули Ірак.

ВЕЙҐАН ПРОТИ ПОЛІТИКИ ВІШІ

Зо Швайцарії надходять відомости, що в Віші прийшло до гострої виміни думок між ґен. Вейґаном, що командує французькими силами в Африці, та Дарляном, що є адміралом і віцепремієром. Ґен. Вейґан має бути цілковито невдоволеним з „політики боягузтва", а такою має бути французька політика в Сирії. Мабуть з тим получені поголоски в Туреччині, що до Сирії має прибути ґен. Вейґан і віддати ту територію у руки ґен. де Ґоля, себто в руки „вільних французів", що стоять по стороні Британії.

АЛЕКСАНДРІЯ ПОТЕРПІЛА

Німецькі бомбовози закидували бомбами Александрію, відому британську морську базу в Єгипті. В пристані були воєнні кораблі, але не понесли ніякої школи. Як подає британське звідомлення, не потерпіли теж і військові обєкти. Але були жертви серед цивільного населення. Згинуло понад 100 осіб. Минулої зими бомбардували пристань італійці. Тоді було до 200 жертв у людях. Позатим пристані не бомбардовано в такий спосіб, що булиб якісь поважніші втрати.



КАТАСТРОФА ПІДЧАС ПРОБИ. — Цей великанський чотиро-моторовий бомбовик системи „Консолидейтид" розбився в заливі Сан Дієґо, в Каліфорнії, підчас пробного лету. Він упав у воду в кілька хвилин після вилету. З 5 людей на ньому 4 згинули на місці. Світлина показує як частину розбитого літака вантажать на баржу. Як догадуються, літак був призначений для висилки до Англії.

СТАЛІН ПОГОДИВСЯ З ГІТЛЄРОМ ЩОДО УКРАЇНИ, ГОВОРЯТЬ У ВІШІ

ВІШІ. — Асошіейтед Прес подає, що в добре поінформованих дипльоматичних колах говорять, що на тайних нарадах Гітлєра зо Сталіном прийшло до порозуміння в справі дальшої співпраці, щоб здійснити европейсько-африканський плян Гітлєра. Отже в тому пляні Україна, що є під Советами, малаб відіграти дуже велику ролю. Вона сталаб житницею для цілої Европи. Тільки ще не знати, яке місце займалаб у тому новому пляні Росія, бо досі було завжди говорено, що Росія стоятиме на боці від тої комбінації, що її видумали Гітлєр з Мусолінієм.

УКРАЇНА ДАЛІ НА ОВИДІ В ТУРЕЧЧИНІ.

АНКАРА. — Американські кореспонденти знову доносять з Туреччини, що як високі турецькі урядовці так і дипльомати таки переконані, що Німеччина натискає на Совєти, щоб дістати повний доступ до врожайних земель України. Що більше: Німеччина плянує напад на Україну. І то разом з Румунією. І то вже в половині червня. Урядові кола подають з цілою певністю, що на німецько-совєтськім і румунсько-совєтськім фронті є 155 дивізій війська, себта коло два міліони вояків. Далі кажуть, що Румунія проголосила загальну мобілізацію, що кінчиться в половині червня. Усе те діється на те, щоб змусити Совєти страхом або війною відступити Німеччині доступ до українського збіжжя і кавказької нафти. Румунія малаб дістати назад Басарабію, звідки Совєти навіть мають уже забирати цивільне населення.

Що кажуть в Берліні й Букарешті?

Усі ті повищі поголоски є противні тому, що говориться в Берліні. Націстівські урядові кола тепер постійно заявляють, що ще ніколи не було таких дружніх відносин між Німеччиною і Росією, як є тепер. Стверджують, що Совєти точно виповняють усе те, до чого зобовязались і доставляють Німеччині поживу і нафту в умовленій скількости. Знову в Букарешті кажуть, що те, що називають „загально мобілізацією" є тільки звичайним сезоновим покликом на військові маневри. А те, щоб Румунія пішла проти Совєтів називають „каварняними балачками".

АТАКУЮТЬ ВЕЛЕСА.

БЕРЛІН. — Націстівська преса нападає на підсекретара стейту Сомнера Велеса за те, що він заявив, що Югославія зістала розчленована силою. Коли що сталося з Югославією, пише націстівський „Фелькішер Беобахтер", то в тому завинив багато теж і Велес. Інші ґазети пишуть, що „Злучені Держави спровокували Югославію до того, що Німеччина була змушена на неї напасти".

ГІТЛЄР ПРО НАПАД НА АМЕРИКУ.

БЕРЛІН. — Джан Кюдагі, американський бувший амбасадор до Бельгії, а тепер журналіст, вертаючи до Америки, передав з дороги своє інтервю з Гітлєром, яке передрукували американські ґазети. Гітлєр підкреслив, що амеркинські конвої означають війну Німеччини зо Злученими Державами. Запитаний про евентуальний німецький напад на Західню Гемісферу, себто на американські землі, Гітлєр заявив, що начальна команда німецької армії вважає таке підприємство фантастичним, таким самим як напад на місяць. Гітлєр ще казав, що він за високо цінить американську інтеліґенцію, щоб повірити, що американці дійсно вірять у такий напад, про який думають торговці війною, бо переконані, що війна це нагода на добрий бизнес, що теж є помилкою, бо війна руйнує бизнес. Коли напад на Крету, казав Гітлєр, був тяжким підприємством, то що тоді думати про напад на край, що є відділений морем і віддалений на 2,500 миль. Далі Гітлєр говорив, що стандард німецького робітника буде піднесений, бо він далі мріє про те, щоб кожний робітник мав свій автомобіль. Говорив ще про торговлю при помочі виміни таварів та про те, що він думає про мир, добробут і щастя цілої Европи.

БРИТІЙСЬКА ФЛЬОТА МАЄ НОВЕ ЗАВДАННЯ.

ЛОНДОН. — Уся британська фльота, що находиться на сході Середземного моря уже є в боєвих формаціях і жде тільки на приказ, щоб обстрілювати пристані й побереже Сирії, коли цей край займатимуть британські війська. Проти французьких сил, що є в Сирії, а має там бути до 60,000 вояків, британці можуть виставити, в разі потреби, армію з пів міліона. З того виходить, що навіть якщоб французи в Сирії дістали від німців допомогу, то не будуть в силі вдержатись перед британцями, якщо ті захочуть дійсно забрати Сирію.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
A Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ВІСТИ ЗО САМОГО ДЖЕРЕЛА

Вчера закінчили ми серію з 19. статтей, в яких старались передати нашим читачам, себто американсько-українському громадянству, а в дальшу чергу ще й розпорошеному по світі українському громадянству, до якого доходить наш часопис, дещо з того, що діється на українських землях під большевицькою окупацією, зокрема те, що діється на Західній Україні.

Ми свідомі того, що подали замало, що не подали багато такого, що відносилосьб до Східної України, себто тих великих просторів, що вже в большевицькій неволі забрали понад 20 років. Але, як бачимо, то й те „мало" забрало аж 19 чисел часопису!

Ще скажемо, що ми подавали тільки таке, що є наскрізь провірене. Те все, що читачі знайшли в тих статтях, є наскрізь правдивим. Зроблено це є й тому, щоб сам читач міг мати нагоду пізнати правдиві факти і витягати собі з них свої власні заключення. Тому і матеріял, нагромаджений ось таким способом, має на нашу думку, особливу цінність.

Правда, є в тих статтях дещо й такого, що виглядає радше на почування чи побажання. Але нам треба було це подати хочби тому, що автор настоював на те, кажучи, що це не тільки його власні почування, але й усіх тих, з ким він сходився, жив і працював.

Очевидно, що був ще й такий матеріял, який пропущено. Але це зроблено тому, щоб не наражати людей, що ще є на волі, або находяться у слідстві. Автор, як тільки прибув до Америки, не хотів взагалі подавати до часописів своїх спостережень, а обмінявся з ними з певним колом знакомих. Казав, що не хоче, щоб через нього інші терпіли. Але, як побув трохи між нашими людьми і наслухався того, що вони думають про свій рідний край, а зокрема як зачав читати те, що пишуть тут в Америці московсько-большевицькі ступайки про відносини в Україні, рішив поінформувати наше громадянство про дійсну правду, даючи широкі відповіди на низку поставлених йому питань. Так і повстали оті 19. статтей.

З тих інформацій переконуємось, що не може бути ніякого сумніву щодо цього, щоб український нарід на своїх землях міг погодитись з московсько-большевицькою неволею. До бунту проти окупантської влади не потребує він ніяких „гітлерівських" чи інших агентів, бо положення таке, що мусить прийти до революційного зриву українського народу проти влади Сталіна і Москви. Це певне. Як і певне те, що український нарід не рахує в тій боротьбі, що мусить прийти, на — нікого. Знає, що якщо визволиться, то тільки своєю власною кровю і своїми власними жертвами. Ось ті заключення нам здавна відомі. Але добре, коли зявляється хтось, що тому кілька місяців ходив ще по рідній землі, та привозить до нас такі вісти, що це скріпляють.

ВІД МОЛОТОВА ДО СТАЛІНА

(Надіслане з Женеви, Швайцарія).

Яка справді ріжниця, подумає хтось, чи формальним головою Совнаркому СССР буде Сталін чи його найвірніший слуга, Молотов, коли цілий цей своєрідний уряд залежить в дійсности зовсім не від президії Найвищої Ради, а є звичайним політичним знаряддям верхівки московських можновладців? Але в дійсности цей політичний акт є видимим знаком закінчення цілої політичної еволюції СССР протягом останніх років, результатом цілої низки подій невидимих для невправного ока пересічного політичного європейського спостерігача і незрозумілих для невтральної преси. До тогож московський уряд і преса зробили з свого боку все, щоб заховати від політичної опінії Европи справжнє значіння зміни на посаді советського „премієра". „Ізвестія" з 7. V. подали оскількиж ляконічний як і гідний сміху указ президії Найвищої Ради СССР про звільнення тов. В. Молотова від обовязків голови совнаркому СССР в наступній стилістиці: „З гляду на поновні заяви т. Молотова про те, що йому тяжко виконувати обовязки голови совнаркому разом з виконанням обовязків наркома зовнішніх справ — вдоволити прохання тов. Молотова про звільнення його від обовязків голови совнаркому". Другим такимже указом призначається його заступником голови, а третім указом призначається головою тов. Сталіна.

Москві диктує політику — Берлін.

Найбільш комічним в цих указах виглядає їх обґрунтовання „перетопленням" Молотова обовязками голови совнаркому, „обовязками" наскрізь формальними з огляду на декоративний характер цілого советського уряду. „Репрезентативною" зрештою є приявність тов. Молотова на посаді міністра закордонних справ, про які він, не бувши поза своєю історичною подорожю до Берліна ніколи в Европі, має дуже загальне поняття. Поминаючи те, що „самостійну" зовнішню політику Кремля тепер робиться головно в Берліні. Цяж прикмета московської політики зясовує вистарчально, чому „перетомленого" Молотова не можна було звільнити від обовязків міністра закордонних справ, а саме тому, що це моглоб виглядати як зміна напрямку політики, устійненої в Берліні.

Там же треба шукати й розгадки раптової і несподіваної охоти Сталіна розпочати зовсім не блискучу назагал каріеру большевицького бюрократа і дочепити до високого титулу „батька працівників цілого світу" низький титул голови совнаркому, наступника Рикова і Молотова. Повідомлення про дивовижний скок Сталіна на советську бюрократичну арену стрінула невтральна преса припущеннями, що СССР стоїть перед якимись новими великими рішеннями. З огляду на те, що співпраця з Німеччиною ніяким новим рішенням не булаб, були навіть спроби витлумачити цю „подію" як приятливу для Великобританії. Але по двох днях зявилися й вістки про те, що Сталін зробився премієром, щоб стрінутися з Гітлером. Оскільки московський уряд залежить від ласки збройної сили Німеччини, друге припущення є в кождім разі більш льоґічним ніж перше.

Оскільки побачення поміж Гітлером та Сталіном справді плянується, сказати розуміється тяжко, тим часом з Берліна нема ані ствердження, ані спростовання наявности такого пляну. Але нема сумніву, що призначення Сталіна головою совнаркому відбулось ні в якім разі не проти волі Берліну, а дуже можливо, що й на виразне бажання німецького уряду. Більш ніж правдоподібно, що вихиляси московської зовнішньої політики німцям нарешті надокучили також як „інтернаціональна" балаканина заступників московського уряду і преси. Можливо, що вони рішили позбавити московський уряд можности лявірувати поміж обома таборами великодержав, ховаючись за „соціялістичні" гасла Комінтерну, себто комуністичної партії СССР. Чи скріпить Сталін авторитет московського уряду за кордоном, стаючи на його чолі, більш ніж сумнівно, але нема ніякого сумніву, що він „компромітує" цим безнадійно комуністичну партію. З огляду на територіяльно - авторитарний характер большевизму та цілковиту фінансову і політичну залежність комуністичних, партій всіх держав від Москви, може Сталін слушно сказати — комунізм це я. Стаючи на чолі московського уряду не підпорядковує він його комуністичній партії, бо його вже підпорядковано безнадійно Берлінови, а виявляє отверто старий і фактично давно вже відомий факт, що цілий Комінтерн служить лише інтересам Московщини, інтересам московського імперіялізму. Кінчиться таким чином дурновата комедія подвійної політичної гри з поділеними ролями, з одного боку удавати, що московський уряд лише тимчасово примушений порозумiватися з Німеччиною, тим часом як комуністична партія все готова боронити „інтереси демократій".

Сталін ґарантією для Берліна.

Перебрання проводу московського уряду Сталіном забезпечує в деякій мірі держави „осі" перед несподіванкою, яку вони мали в Білгороді. Стаючи тепер на чолі московського уряду в моменті, який не він очевидно визначив, втрачає тим самим Сталін можність зробити це в більш відповідних і сприятливих умовинах. Разом з тим перебирає він як фактичний керманич московської оліґархії відповідальність за всі зобовязання Московщини супроти Німеччини і цілого потрійного союзу. Стаючи на чолі московського уряду робиться Сталін полоненим того фактичного становища, в якім перебуває тепер СССР, закладником і живою ґарантією виконання зобовязань перебраних в господарськім і політичнім відношенні супроти Німеччини. Уступити покликаючись на „перевтому", як Молотов, чи на своє бажання виконувати краще обовязки ґенерального секретаря партії, він не може, не зражуючи перед державами потрійного союзу, про що справді ходить.

Сучасна ситуація нагадує трохи ту, яка була перед самим початком сучасної війни. Як тоді порозумівшись з Московщиною, так і тепер перед можливим вступленням Злучених Держав Америки у війну, доводить Берлін виразно, що на Московщину у війні проти Німеччини нема чого числити. Чи матиме це тепер кращий результат ніж тоді, буде незабаром видно. Але в кожнім разі війна очевидно затягається і Німеччина намагається устійнити відповідно до своїх плянів ролю СССР поміж іншими державами, які співпрацюють з нею на господарськім і політичнім полі.

Деякі дневники припускають, що Німеччина може зажадати від московського уряду не лише визнання нового ладу в Европі та господарського співробітництва в його витворенні шляхом відповідних постачань нафти і засобів поживи, а й права переходу німецької армії через советську територію. Це останнє припущення ледви чи може бути слушним, бо присутність чужих збройних сил на советській території булаб рівнозначною з розбиттям СССР на його складові національні частини, отже проти цього мусів би боронитися збройно навіть сучасний московський уряд.

Поворот до царської Росії.

З погляду внутрішніх советських відносин відповідає „призначення" Сталіна на посаду „премієра" прискореному поворотові цілого советського ладу та „ідеольоґії" до традицій і засад царської Росії; недурно ширить московський уряд так старанно культ Івана Лютого. Перебрання проводу московського уряду Сталіном можна вважати тимчасовим завершенням цього наскрізь реакційного політичного розвитку СССР. Перехід Сталіна на цю скромну „буржуазну" посаду зробилось потрібним також і тому, що пристосувати партійні „засади", звичаї і цілий апарат комуністичної партії до відродження царизму в СССР булоб без порівнання тяжче ніж так званий советський уряд. До тогож партія, особливо в останнім часі, вже охоплювала далеко не всі політичні кола і елементи московського імперіялізму. Отже стаючи на чолі московського уряду Сталін може до нього свого роду обєднання московських національних сил, партійних і „непартійних" большевиків.

Комуністичний апарат не дописав.

Пожертвувати партію для уряду було Сталінови тим легше, що вона показала себе цілком нездібною перевести ті господарські завдання, які війна поставила перед СССР, а спеціяльно перед його „експортом". Розбещені упривілейованим становищем на протязі двох десятків років, здеморалізовані неробством і скорумповані хабарами і звичайними злодійствами показалися комуністи цілком нездібними перевести мобілізацію советського господарства. Але „непартійні" большевики очевидно не багато кращі партійних, отже й з великого їх числа вибрати щось менш нікчемне досить тяжко. До тогож не має Сталін ані досить авторитету, ані досить рішучости, кі він так подивляє у Івана Лютого. Зрештою не має він очевидно й найменшого наміру розбивати сучасну комуністичну верхівку московського імперіялізму. Дотеперішні зміни в советськім „уряді" обмежилися лише особою його голови.

Можливо, що ці зміни для когось бажані в межах СССР і поза ними. Можливо, що політичним колам деяких держав подобається більше бачити Сталіна на чолі московського уряду ніж лише його слугу Молотова. Можливо, що цей уряд з Сталіном на чолі буде мати для москвинів більше значіння ніж попередній. Для поневолених націй СССР з Україною на чолі цей уряд значить не більше ніж попередній. Ці нації можуть витати нове „призначення" Сталіна перш за все як поразку комуністичної партії СССР і московських можновладців, які на неї опираються; поразку спричинену головно боротьбою поневолених націй проти Московщини.

К. Волинський.

ПРИМУСОВІ РОБОТИ ПРИ БУДОВІ ШЛЯХІВ В УКРАЇНІ

Належиться зазначити новий „поступ" в Україні. Раніше лише українців засилалося на примусові роботи, а тепер їх уряджено до тогож і по цілій Україні. „Вісті" з 10 квітня пишуть:

„Боротьба за хороший (добрий) шлях стала у нас справді всенародньою справою. Цього року плянується спорудити на Україні 3,214 кільометрів автогужевих (возових) доріг і близько 13,000 квд. метрів мостів. 135-кільометрова стрічка доріг звяже місто чавуну і сталі (криці), Дніпропетровськ, з центром залізно - рудного басейну, Кривим Рогом. Три області Київська, Харківська і Полтавська наполегливо працюють в цім будуванні прокладаючи дороги Київ—Харків через Полтаву. Запоріжці закінчують шлях між Запоріжжям і Мелітополем. Частково здійснено вже завдання зєднати Крим з Москвою. Споружується також шосе Одеса—Херсон—Миколаїв та між Черниговом і Новгород—Сіверським. На півдні України мають розпочатися праці вже в третій декаді квітня, а в північних областях не пізніше другої декади травня. Тепер передові області використовують цілий свій транспорт і робочу силу безпосередньо при будованні доріг. Тамже, де не вистарчає матеріялу, доводиться відокремити частину сил і транспорту на виготовлення і підвезення матеріялів. Новим в будуванні шляхів цього року є запровадження щоденного ґрафіку (розкладу робіт), який подаватиметься до відома безпосередньо дотичним колхозам. Ради несуть повну відповідальність за здійснення пляну будовання шляхів. Найважнішою умовою правильного керування будов шляхів Радами є насамперед уміле, розумне і точне обраховане сполучення будовання шляхів з поточними сільсько - господарськими кампаніями..."

Будуванням шляхів „ущасливлено" коли не виключно, то переважно Україну, бо вони мають служити насамперед стратеґічним цілям московського імперіялізму та для вивозу награбованих дібр з України до Московщини. Та може колхозники України дістануть колись нагороду за свою сучасну тяжку „канальську" роботу, як тільки Україна звільниться від Москви.

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

ОРЛИ

Історичне оповідання з рр. 1734—1750.

(14)

Зачинила хату, замкнула на ключ, ключ за пазушку, йде. Німий її до саду провадить.

А в саду, в тіні, де лиш гіллям обіймаються — він, Петро. Гадала, що збожеволіє з утіхи. Ніби їй мову відняло, слова промовити не сила. Лише чує його смажні уста на своїх і його рамена кріпкі, вони стискають її до болю.

— Орисю, серце моє! Бачиш, перше листя паде, яж казав тобі.

— Вернувся? — питає Орися й несміло доторкається його рук, несміло водить долонею по голові, мов не вірить, що це він. А Петро:

— Ще не вернувся, ще тільки прибіг до тебе, бо дуже затужив за тобою.

— Невже затужив?

— Питаєш? — і знов ті смажні уста, і ті рамена кріпкі, що стискають до болю. А тоді: — Це. Орисечко, щойно перше листя паде, а як останнє облетить, я буду біля тебе.

— Не жартуєш?

— Щож бо ти? Біля тебе буду, і вже нас ніхто не розлучить.

— А батько? — спитала сумним голосом Орися.

— Твій батько не противиться нашому щастю, Орисю. Я вже балакав із ним, і я маю його згоду.

— Ти? З моїм батьком? Балакав? Що це ти кажеш. Петре? Бог зна, де мій батько.

— А проте — Бог знає, але знаю й я. — Нахилився до її вуха й шепотом: — Я зі своїми людьми твого батька відбив, і він вепер у безпечному місці.

— Де? Де він? Кажиш бо хутчіш! — наставала Орися.

— Батько твій у Києві, в одному манастирі. Безпечний. Волос із голови йому не впаде. Ми тільки чекаємо ще, щоб усе перемололося в краю.

— А мелеться воно?

— Ще й як. Москалі, бач, перетягнули струну. Самі це тепер визнають. Міністер Волинський[38]) таке звідомлення про свій побут на Україні написав, що сам Бірон зжахнувся: Князя Барятинського відкликали від нас, анґлієць Кейт на його місце прийшов. Вояка він завзятий, але людина, кажуть, добра та чесна. Не дозволить на такі безправства, які останніми роками діялися в нас.

— А твій батько? — спитала Орися, й серце її тривожно стиснулося, бо не знала, як пан Сулима поставиться до її подружжя з Петром.

— Мій батько? — усміхнувся Петро. — Можеш казати „наш", бо мій батько листом поблагословив мене з тобою.

— Що ти кажеш, Петрусю? — і повисла йому на шиї. А по хвилині: — А як справа твойого батька? — спитала.

— Перемелеться, мука буде. Ти вже, може, чула, що тепер у столиці щораз голосніше про царівну Єлисавету Петрівну балакають. І про нового гетьмана заговорили... Бо щораз вище наш Олекса Розум іде. Він за мойого батька стоїть. Може за який тиждень-два батько теж вернеться до хати. Може, не тими кіньми, що поїхав, і без того добра, що забрав був з собою, але повернеться. Московська справедливість дорога річ, Орисю...

— А ті орли? — спитала.

— Кажуть, у Петербурзі сміялися з них, аж лягали. „Сулима государственних орлів на печі припікає, ось який це жорстокий малорос", — казали.

— Їм сміх, а ми такого горя зазнали, — почала нарікати Орися.

Та не було коли. Бо знову почула палючі уста на своїм обличчі, і знов рамена стиснули її аж до болю. Довго-довго. Аж зашелестіли листки, повіяв вітер, і все розвіялося і зникло. Як сон золотої української ночі.

— Він не пропаде, він вернеться до мене, — потішала себе Орися, вертаючися з німим зі саду до хати.

(Кінець).

[38]) Артем Волинський, російський дипльомат (1689—1740), адміністратор (губернатор), кабінет-міністер за Ганни Іванівни, займав важні місця на дворі цариці, але попав у неласку (через Бірона), його обвинуватили у протицарській змові й закатували... Той Волинський був 1737. р. на Україні й написав звідомлення Біронові про тодішню недолю цілого краю: „...Україна пуста, сила-силенна людей пропало, силу-силенну вигнали на війну, що й хліборобів не залишилося, щоб засіяти поля... робити на полі нема ні кому, ні чим... з самого ніженського полку тільки забрали до армії 14,000 волів, а з інших, то й не знати..."

Іван Барятинський, російський військовий діяч (1684—1738), був два роки (1736—1738) за правителя України на місце кн. Шаховского. Про нього оповідали, що він залишив по собі незлу память, захищав народ від тягарів, які накладала на нього Москва у звязку з воєнним станом.

Джемс Кейт, англійський політичний діяч, з роду шотляндець (1695—1758), перейшов на російську службу, брав участь у турецькій війні, 1740. виконував гетьманські обовязки на Україні (був голова „Правлення"), 1747. перейшов на пруську службу, де став фельдмаршалом.

ПЕРЕД ОСТАТОЧНИМ НАЛАДНАННЯМ УКРАЇНСЬКО-СЛОВАЦЬКИХ ВЗАЄМИН

Провідник української національної групи в Словаччині, інж. Ґелетка, відбув низку розмов із предсідником словацького уряду й ресортовими міністрами в справі остаточного наладнання українсько-словацьких взаємин та впорядкування орґанізаційного життя українського населення Словаччини. Розмови відбувалися у дуже щирому й приятельському дусі. В словацьких відповідальних кругах остаточно доходять до зрозуміння, що питання української національної меншини не можна дальше відкладати, бо це булоб лише продовжуванням нездорової політики. Розмови вже майже закінчені й є надія, що скінчаться позитивно та вийдуть на користь обом сторонам: і українському населенню Словаччини й словакам.

ТЕАТР У ПРАЗІ

Українська Драматична Студія в Празі влаштовує ряд українських театральних вистав. Все українське громадянство давно відчуває брак театральних вистав в Празі, і це вело до думки заповнити цю прогалину в культурному житті української еміґрації. Несприятливі обставини примусили, замісць проєктованого сталого театру, дати публиці ряд українських вистав і забезпечити їм, згідно з первісним проектом, належний мистецький рівень.

НА РІЖНІ ТЕМИ

В ЧАСИ НЕВИПОВІДЖЕНИХ ВОЄН.

„Дітройт Фрі Прес" заявила в своїм недільнім виданні, що вона зміняє своє становище: вона була досі за ізоляцію, себто за те, щоб Америка не вязалася з іншими державами, бо, мовляв, це може вмішати Америку в війну.

„Тепер жереб вже кинено", каже „Дітройт Фрі Прес"; „і ми є вже в цій війні так, гейби формально війну виповіли через наш конгрес. Тепер завертати вже не можна".

Ведення війни без виповідження вважалося досі противним міжнародному праву. Жалітися на нарушення цеї засади могли би тепер тоталітарні держави. Одначе хто завів ведення війни без виповідження, як не тоталітарні держави?

УМОВИНИ МИРА.

Освальд Гарисон Вилард, колишній редактор „Нейшена", критикував оноді на вашингтонській конференції організації „Кіп Америка Авт Оф Вор" президента Рузвелта за невідповідне означення цілей війни.

Вилард казав, що назвати знищення Гітлеризму цілаю війни не є ні розумним, ні вистарчаючим. На його думку, американський уряд повинен би докладно сказати, на яких умовинах він готов зробити мир з ворогом. Як американський уряд цього не зробить, говорив Вилард, то знову може трапитися таке, як трапилося в минулій війні, що ми може виграємо війну, а програємо мир.

Не досить сказати, що треба знищити гітлеризм, бо де кінчиться гітлеризм, а де починається наприклад німецькість, про це не можна багато спорити.

ТЕПЕР ЧАС?

У своїй книжці „Тепер час!" Пієр ван Пасен, американський журналіст голяндського роду, старається доказати, що Бритійська Імперія пропала, як Гітлер захопить панування над Середземним морем. Мовляв, тоді Гітлер легко зможе захопити Дакар, французьку посілість у Африці, з котрої він легко зможе атакувати Бразилію, а з Бразилії Злучені Держави.

Тому він радить вислати негайно виправу до Дакару, на Канарійські острови й на Азори, конвоювати всі воєнні матеріяли американською фльотою, заборонити довіз воєнних матеріялів до Японії й таке інше.

А понад усе все він радить підмінувати довіря німців даючи запевнення, що Злучені Держави хочуть вільної Німеччини в вільній Европі.

Отже ще один публіцист домагається встановлення мирної програми американського уряду.

ДЕ ВІЗ, А ДЕ КОНІ.

У своїй книжці про міжнародні справи в теперішній мент Едвард Мід Ерл, професор економії й політики в Інституті Вищої Науки в Принстоні, Ню Джерзі, каже, що пересічна людина не знає нині багато про міжнародні відносини, від котрих залежить доля кожного краю, а з тим і кожної людини, а не знає тому, бо вона занадто часто, замісць відкликатися при вирішуванні політичних, економічних і військових справ до розуму, відкликується до серця.

Проф. Ерл ударив цвях по головці, коли натякнув, що розуміти міжнародні справи важко, бо вони складаються з політичних справ, економічних і військових. Кожна з тих ділянок така велика, що треба багато студій на її зрозуміння. Тому й не диво, що пересічній людині важко зрозуміти міжнародну полівику.

Не обіймаючи розумом усіх цих складних справ, людина старається розвязувати їх чуттям, а через те, що вона розвязує їх чуттям, вона покладається менше на розвязування їх розумом, себто на докладне їх зрозуміння. І так справа йде сліпим колом. Зовсім як це старе блудне коло з темнотою й біднотою: чому люди бідні? Бо темні. А чому темні? Бо бідні.

ЩО ВАРТА ЦЕНЗУРА?

Цензура газет є безвартісна. Як уряд почне, на випадок війни, цензурувати газети, себто забороняти, що вони мають писати, то цим він собі нічо не поможе. Себто заборона такого писання не може впливати на публичну опінію. Така заборона не може навіть не допустити новинки до того щоб вони дійшли до ворога.

Такі думки висказав оноді один визначний американець. Замітно, що це був ніхто інший, як Джордж Кріл, котрий був урядовим цензором підчас першої світової війни.

Читаючи це, я хотів би вірити, що Кріл сказав це щиро, бо так він вірить, а не тому, що він не сподівається стати тепер цензором.

ІСТОРІЯ ВЧИТЬ?

Джордж Кріл добре зробив, що в хвилі, коли появляється думка про потребу заведення цензури на газети й радія, пригадує досвід з цензурою в минулому, бо якраз тепер появляється теж думка, щоб завести прогибіцію, себто заборону гарячих напитків.

Очевидно, не для всіх людей, але для вояків і моряків воєнної фльоти, одначе й це небезпечно, бо в минулому прогибіція для всіх починалася з прогибіції для вояків і моряків. Отже не дивлячися на досвід з прогибіцією, який певно ще всім стоїть добре в памяти, є ще люди, які готові завести її ще раз.

Кажуть люди, що історія вчить; одначе, коли судити по людських поступках, то відай або історія зла вчителька, або в неї злі ученики.

ПІП У ДЗВІН, ЧОРТ У КЛЕПАЛО.

Американський департамент стейту виступив у своїм листі до югославського представника в Вашингтоні з гострою критикою проти Німеччини за розбивання Югославії та творення так званої „незалежної держави Хорватії". Каже департамент стейту, що американський уряд і американський народ обурені на такий наїзд і калічення Югославії.

Коли американський департамент стейту висказує обурення американського народу, в цьому народі є певно частина, яка зовсім не є обурена на повстання „незалежної держави Хворватії": існує тут досить численна група хорватських імігрантів, які вважають цю „хорватську державу" за справжню незалежну державу.

Причину цього становища хорватських імігрантів можна найти звичайно в їх минулих досвідах. Як каже Пітер В. Рос у „Крисчен Сайенс Моніторі", оцінити благодати духової свободи може лише той, що інтелігентно з неї користав; поки люди стануть здібними на все до свободи, вони мусять розвинути в собі поняття вартости й духовности людей. Якжеж могли хорвати виплекати в собі таке пошанування до свободи, коли вони були під гнетом сербів?

ІНВАЗІЯ НОРВЕГІЇ — КОШТОВНА

У половині травня промовляв в Едмонтоні другий раз на протязі року Карл И. Гамбро, норвезький державний муж, б. голова норвезького парляменту, що від року перебуває в Канаді. Він заявив, що згідно з обчисленнями бритійських експертів аліянти мають норвезьких кораблів на 4,500,000 тон поємности. Ті кораблі зможуть помогти до перевозу і висаджування на європейську сушу коло 1,000,000 вояків, потрібних для здобуття остаточної перемоги над німцями і відібрання їм занятих країв. За словами Гамбра норвезька торговельна фльота мала менше втрат від тоді, як станула отверто по стороні аліянтів, ніж коли Норвегія була невтральною. Не було ні одного випадку, відколи норвезький уряд на вигнанню обняв владу над своєю фльотою, щоб котрий з кораблів втік до неприятельської пристані, або, щоб котрийсь з моряків відмовився від виправи до полоси, що уважалась небезпечною з огляду на неприятельські міни або підводні лодки.

Німецька інвазія до Норвегії була дуже коштовна, казав Гамбро. У часі цеї інвазії Німеччина втратила одну третю своєї фльоти і до 100,000 вояків. Норвезька армія, що не мала нагоди змобілізуватись, заки наступила націстівська інвазія, боролась з армією 400,000 німецьких вояків при помочі 27,000 вояків експедиційної аліянтської армії. Німці, говорив Гамбро, подали свої втрати на 1,100 вояків. А вони поховали самих тільки офіцирів і підофіцирів на одним кладовищі, недалеко Осльо, в 5,000 гробах. Тіла звичайних німецьких вояків кидано разом у деревяні скрині й палено. Тіла багатьох німецьких вояків кидано до каналів, щоб тим чином принеуволити норвезькі муніципальні власти ховати їх своїм коштом.

Недостача аероплянів у норвежців і протилетунських гармат була причиною успішного підбою Норвегії німцями. Норвежці були рішені не піддаватись. Та, як стало очевидне, що дальша боротьба в краю не має ніяких успіхів на виграну, всі війська, які могли бути евакуовані, відіслано до Англії, а полишившу армію здемобілізовано, заки німці дістали її в свої руки. У дійсности не було формального піддання. Коли норвезькому парляментові предложено німецький ультимат, він рішив відкинути його. На цій історичній сесії, як пригадує собі Гамбро, було приявних 146 послів з усіх 150. По вибусі війни німецькі літаки вганяли безнастанно й робили атаки на норвезького короля й наслідника престолу Олафа. Лиш завдяки глибоким снігам, в які впадали німецькі бомби як у подушки, вдалося запобігти, що згадані особи не були вбиті від повітряних атаків.

Утечу короля і наслідника престолу, за словами Гамбра, уможливив малий експедиційний відділ бритійського війська, що висів на сушу в південній Норвегії. На початку війни успішна німецька пропаганда впровадила в блуд західню півкулю, що в норвежців не було сили, щоб ставити спротив німцям. Президент Гамбро висказувався з сарказмом про майора Квіслінга як норвезького зрадника.



ДЖАН Г. ВАЙНЕНТ, американський амбасадор в Англії, що приїхав до Злучених Держав, щоб здати президентові Рузвелтові рапорт зо стану Англії, військового, економічного й суспільного.

УКРАЇНСЬКІ ЦЕРКОВНІ СПРАВИ

В останніх днях березня ц. р. помер у Римі довголітній асесор св. Конгрегації для Східньої Церкви, монсіньор Чезаріні. На його місце в перших днях квітня настановлено И. Е. архиепископа монсіньора Арату. Це людина, що перейшла всі ступні церковної ерархії, почавши від сільського пароха, де працював повних чотирнацять літ, через усі етапи дипломатичної ватиканської служби: був він секретарем Апост. Нунціятури в Празі, опісля на тім же уряді у Відні, потім авдитором Апост. Апост. Нунціятури першої кляси в Портуґалії, — врешті 1937. р. стає титулярним архиеп. і Апост. Нунцієм в Естонії і Латвії. Після прилучення тих країв до Советів стрічає його новий аванс у нашій Конгрегації, бо займає він перше місце по кардиналі-секретарі тієї Конгрегації. З українськими справами він добре обзнайомлений із часу свого урядування у Празі. Архиеп. Арата — людина прямолінійна, чистого характеру, з глибоким почуттям справедливости, віддана зовсім справам католицької церкви, притому тиха й скромна, що любить працювати без гамору й зайвого розголосу. Можна мати оправдану надію, що новий високий урядовець у св. Східній Конґреґації прихильно поставиться до всіх потреб і вимог української Церкви.

Як відомо, мин. року під осінь Апост. Престіл, беручи під увагу добро василіянських манастирів у межах Мадярщини, поділив їх на три групи за національністю, а саме групу українську, румунську і мадярську, з окремими настоятелями й новіціятами для кожної групи. Настоятелем української групи, що обіймала пять манастирів: Ужгород, Мукачево, Мале Березне, Імстичево й Боронява біля Хусту, назначено о. д-ра Антона Станканиніця. Він забрався до обсади українських манастирів нашими черцями. Одначе це не подобалося будапештській владі і вона, може й на чиїсь підшепти, вивезла з Карпатської України аж сімох молодих свідомих василіян до румунського манастиря в Мікулі і там їх перетримує вже кілька місяців, відмовляючи їм дозволу на поворот в Карпатську Україну. Українські манастирі обсадили мадяри своїми людьми не-українцями, щоб тим легше могли наш нарід мадяризувати. Між вивезеними є отці: Антін Станканинець, Полікарп Лозан, Йосиф Завадяк, ігумен малоберезнянський, Мелетій Малинич, Богдан Мересій, Денис Дребітко та Іван Сатмарі.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

WILKES-BARRE, PA. — The St. John Baptist Society, Branch 223, will hold their monthly meeting on Sunday, June 8, at St. Peter & Paul Ukrainian Church Hall, 637 N. River St., W.-B., Pa. The Pres. Mr. John Barpas urged that all members be present for important matters are to be discussed. Also the report of the convention will be given by the two delegates. The Fin. Sect'y urged that all dues be paid promptly or they will be suspended. — John Hrencecin, Rec. Sect'y.



СМЕРТЬ ВЕЛИКОГО ГРАЧА.—Попри катафальок Лу Геріґа, відомого грача в „бейзбол", в одній Епископальній Церкві в Ню Йорку, перейшли тисячі людей, головно молоді. Були між ними й діти, що грають у „бейзбол" на порожних „лотах"; декотрі з них так і прийшли до катафальку, несучи в руках причандали до гри.



ВІЙНА ЙДЕ НА СХІД.—Французький мандат Сирія стає тепер новим театром війни. Головні повітряні бази означені на карті літаками. Сирія є простором більша від Англії, але має населення лише 3 міліони 630 тисяч душ. Як німці осядуть на добре в Сирії, вони зможуть сильно загрожувати бритійській фльоті на Середземному морю, Суезькому каналові, фльотним базам у Александрії й Гайфі.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70., відбудуться 10. червня, в годині 7. ввечір, в галі У. Н. Дому, 181-183 Фліт ул. Кожний член і кожна члениця повинні прибути на збори, вирівнати свої вкладки, взяти свої чеки від У. Н. Союзу яко дивіденду на 1941 рік, як також дістануть тікети на пікнік. — Стефан Гнира, предс.; Мих. Самоїл, кас.; Антін Онисик, секр. Адреса секретаря Anthony Onysyk, 117 Lake St., Jersey City, N. J. Phone: Journa Square 2-4298.

ПОТРІБНО ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

НЮ ЙОРК. — Голова федеральної комісії потягової сили, Ліленд Олда, перед представниками компаній виробу потягової енергії заявив, що в Америці мало хто собі здає з того справу, на скільки більше енергії буде потрібно в 1943 році. До цього треба заздалегідь підготовлятись, казав він.

В ХОРВАТІЇ ПРОТИ ЖИДІВ

БЕРЛІН. — Нове „королівство" Хорватії зачало своє існування тим, що видало розпорядок, яким усунено жидів від культурного й спортового життя, а також з театру, радія, кіна, преси і т. п.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМ САМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 6. червня 1941. року помер довголітній член Тов. ім. Богдана Хмельницького, відділ 133. У. Н. Союзу, в Нюарку, Н. Дж.,

ВАСИЛЬ ПТАШНИК.

Походив зо села Вибудови, повіт Бережани, Галичина. До У. Н. Союзу вступив 8. червня 1912. р.; прожив 56 літ.

Похорон відбудеться в вівторок, 10. червня 1941., з дому жалоби, 453 South 18th St., Newark, N. J., до української гр.-кат. церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж.

Проситься членів, щоби прибули на мітінг відділу в суботу, 7. червня 1941., в год. 8. ввечір до церковної галі при Мортон ул., Нюарк Н. Дж.

Вічна Йому память!

Д. Карач, секр.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ЙОНҐСТАВН, О.

Український День.

Заходом місцевих Злучених Орґанізацій відбувся у нас 1. червня ц. р. Український День. Хоч зранку падав дощ, проте прийшло багато людей, а американські репортери обчисляли, що було їх поверх вісім тисяч.

Свято відкрив через радіо голова Злучених Орґанізацій, п. І. Павловський і зложив всім привіт, наперед в англійській мові, а опісля в українській, а далі попросив всіх, щоб удались до Парк Театру, де відбудеться концерт за вільним вступом. В концерті мали виконати точки два хори, „Боян" і св. Миколая, та танцюристи з Пітсбурґа, Па.

Концерт знов відкрив голова Злучених Орґанізацій, п. І. Павловський і пояснив про ціль цього свята. Він сказав, що це свято місцеві українці, зорґанізовані в Злучених Орґанізаціях, влаштовують вже одинацятий рік і в той спосіб вони морально себе скріпляють та дають про себе чути перед корінними американцями. Далі він передав провід свята заступникови голови Злучених Орґанізацій, молодому Михайлови Ярошови. Той представив приявним суддю Мейдена і попросив його до слова. Суддя Мейден поґратулював українцям, що так чисельно зійшлися і заявив, що ми можемо тут свобідно обговорювати наші справи та висказувати свої думки. Але ту свободу ми мусимо добре охороняти і за неї боротись.

Далі виступив хор „Боян" під дириґентурою учителя А. Когута і відспівав два гимни — американський та український. Хор був одягнений в дуже гарні українські строї. Вже сам його зверхній вигляд викликав в приявних рясні оплески. По виконанні хорових точок попрошено до слова другого суддю, Бекенбаха, який сказав, що він не прийшов говорити, тільки слухати гарних українських пісень. Бо музику і спів він надзвичайно любить. Він ґратулював хорови за таке гарне виконання своїх точок, та заявив, що якких 20 літ тому про українців ніхто нічого не знав. Коли його перший раз попросили українці говорити на однім їх святі, то він мусів іти до бібліотеки, щоб щонебудь про Україну довідатись. Тепер про українців всі добре знають. Але, кінчив він, ми всі повинні бути щасливі, що знаходимось тут, в Америці. Його слова публика нагородила рясними оплесками. Дальше представлено суддю Гофмана і міського прокуратора Фореса Кавалерія, який репрезентував посадника Вилйема Б. Спаґнолу.

В дальшій програмі хор виконав знов декілька пісень, після чого виступили танцюристи з трьома танцями. Їх точки публика нагородила рясними оплесками. Тепер М. Ярош попросив до слова о. Понятишина, який в своїй короткій промові дав признання місцевій українській громаді, що вона такі дни устроює. Далі він заявив, що тут, в Америці ми маємо свободу на рівні з іншими корінними американцями і ми повинні за це цей край шанувати і любити, а водночас старатись, щоб чимнебудь помогти нашим братам в старім краю, яким живеться далеко гірше, ніж нам тут.

Другу частину концерту зачала сольом мала школярка панна Оля Висока. Вона дуже гарно виконала цю точку і дістала рясні оплески. По ній знов виступили танцюристи під проводом п. М. Арсенія з трьома танцями і виконали їх з повним мистецтвом. П. Арсеній подякував приявним за таке щире приняття. Накінець хор „Боян" відспівав знов пару пісень та „Ще не вмерла Україна" і „Ґад блес Америка". Концерт закінчився в год. 4:50 по полудни, а в 5 год. розпочались танці, до яких приґравала орхестра з Аликвіпа, Па., під проводом п. Манастирського.

Учасник.

З МУЗИКИ

ВЕЛИКИЙ УСПІХ МАРІЇ СОКІЛ В ОПЕРІ В ШІКАҐО

Наша відома співачка Марія Сокіл, яка виступила 18. травня ц. р. вперше в CIVIC OPERA в Шікаґо в головній ролі опери „Галька", здобула величезний успіх як своїм голосом так і драматичним відтворенням ролі, про що найкраще свідчать голоси преси, які передаємо.

"CHICAGO DAILY TRIBUNE": „...Марія Сокіл співала чудово та одночасно зуміла передати авдиторії усі переживання нещасної сільської дівчини..." (Edward Barry).

"HERALD AMERICAN": „...дебют Марії Сокіл в ролі Гальки треба вважати дуже щасливим першим виступом на нашій оперовій сцені, тому, що вона дала прегарний образ ролі, яку грала, та співала чудово..." (Herman Dervies).

"CHICAGO DAILY NEWS": „...новою Галькою була Марія Сокіл, родом з Києва, яка виступила тут в опері вперше. Її голос є теплий і мягкий і дуже подібний до голосу Елизабет Ретберґ (світової слави прімадонна з Метрополітен Опери — прим. дописувача), як його памятаємо з часів, коли вона співала в RAVINIA. Передача ролі Гальки у виконанню Марії Сокіл була незвичайно переконлива, а сцену самогубства в останній дії вона перевела з великою драматичною силою і виразом. Слухати її співу було справжньою насолодою..." (Eugene Stinson).

Що торкається польської місцевої преси, то вона помістила незвичайно одушевлені критики про цей виступ, стверджуючи одноголосно, що пані Марія Сокіл створила найкращий тип геройки опери „Галька" із усіх дотеперішних вистав цеї опери в Шікаґо.

До цього ще додамо, що як шікаґовській пресі, так і авдиторії, було добре відомо, що п. Марія Сокіл — українка.

„МИРОВА ОФЕНЗИВА" НАЦІСТІВ

ВІШІ. — Дипльомати переконані, що заки Злучені Держави вступлять у війну, Гітлер вийде з якоюсь мировою пропозицією. Про те саме говорять теж і в Італії та Швайцарії. Ніхто не знає, які це будуть пропозиції, але твердять, що ледви, чи в них буде місце для дальшого існування таких держав як Польща, Чехословаччина і Югославія, що їх Гітлер вважає „верзайськими новотворами".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. Єдність, від. 163., відбудуться в середу, 11. червня, в домі Горожан, 847 Н. Френклин ул. Проситься довгуючих членів вирівнати свої залеглости на тих зборах, бо в противнім разі будуть суспендовані. Початок зборів точно в годині 8. вечором. — Уряд.

Полоса Панамського Каналу, який має дуже велике стратеґічне значіння для Злучених Держав, має простір, що виносить лиш 549 квадратових миль.

ПОДЯКА

ІРВІНҐТОН, НЮ ДЖЕРЗІ, 4. червня 1941.

Марта і Евстахій Зелінські отсею дорогою складають щиру подяку всім гостям, а зокрема Комітетові, котрі з нагоди 25-літнього ювилею нашого подружжя урядили нам таку милу несподіванку, т. є. забаву, що відбулася в обох салях на Корт стр. при участи багатьох гостей.

Складаємо подяку дружбам, дружкам, старостови і старостіні за їх труд. Дякуємо Миронові Литвинові, що так гарно перепроваджував ювилей як „тостмайстер". Подяка всім, що подали желання через радіо: Анні й Михайлові Ціж; Марії і Филипові Чуй; братові Зелінському з Петерсон; Голубовичові і родині з Нюарку; родині Турчин з Нюарку. Подяка за телеґрами Г. Литвинові з Трентону, Тарасові Литвинові з Мирлой, Іванові Шевчукові з Верона, родині Гіба, Миколі Вовчукові й Ользі Громаді з Нюарку, родині Данильчука з Пасейку. Подяка за квіти д-рові і пані Туліґловичам, за букет дочці Марії, за букет і корсаж Комітетові, за букет і корсаж родині Ворґун. Подяка за крайові короваї з рісками, пані Горбач, Амврозій і Творищук за „кейк", Марії Шкіра, що спекла весільний короваї на пять поверхів і гарно його обробила. Подяка для братів О. Вересюк і його родині за прибуття на наш ювилей і також за дарунок. Подяка Братови Зелінському з Петерсон за дарунок. І подяка всім гостям і комітетові за їх дарунок для нас.

Запевняємо Вас усіх, що будемо памятати про це все через ціле своє життя! Ми є вдячні Вам усім!

Марта і Евстахій Зелінські.

(оголош.)



Б. КОРОЛЬ НА ВИГНАННІ.—Карло, бувший король Румунії, й пані Люпеску снідають у Готель Насіональ у Гавані, на Кубі, де вони тепер задержались по своїй утечі з Европи. Карло сподівається жити постійно на Кубі.

ТАРЗАН, ч. 323. Втеча і нагінка.



Скриваючи свою велику радість, що отсе Тарзан ловиться на придуманий ним гачок, ворожбит Краґа подав йому отрутý.

А було це в хвилину, як в іншім місці Том саме спадав з дерева на землю. По дорозі він схопився за галузь дерева.

Справді замало було в ньому сили, щоб на галузи задержатись, але він бодай ослабив розгін і цїло скочив на землю.

Скочивши на землю він почав втікати далі від малп. Але малпа Куаля, посидівши хвилю, зіскочила з дерева і пігналась за ним.